

Trygga kyrkans kulturminnesvård

Av Inger Davidson, Carl Gustaf von Ehrenheim, Sören Ekström, Bertil Hansson, Carl Axel Petri och Anders Svärd

I denna artikel, publicerad i Svenska Dagbladet 2009-09-08, tar några av dem som var starkt engagerade vid millennieskiftet upp statens ansvar för den kyrkoantikvariska ersättningen.

Eftersom vi alla deltog i förberedelserna för millennieskiftets stat-kyrkareform är det angeläget för oss att redovisa vår uppfattning om reformens ekonomiska innebörd. Nya beslut ska nu fattas efter att den första tioårsperioden har passerat.

Den grundläggande förutsättningen för hela stat-kyrkareformen, är dess finansiella neutralitet. Svenska kyrkans verksamhetsförutsättningar skulle inte försämrans på grund av reformen. I regeringens proposition 1998/99:38 om staten och trossamfunden slogs det tydligt fast att "utgångspunkten för reformen (var) att kyrkan skall kunna fortsätta sin nuvarande verksamhet med oförändrad identitet". Regeringen framhöll att det var "grundläggande att Svenska kyrkan har ekonomiska förutsättningar att klara detta".

Reformen innehöll många olika komponenter. Från ekonomisk synpunkt var statens ersättning till Svenska kyrkan för de merkostnader som vården av de historiskt värdefulla kyrkobyggnaderna m.m. innebär – oftast sammanfattad i begreppet den kyrkoantikvariska ersättningen – av grundläggande karaktär. Rätten till denna ersättning lades fast i lag. Till detta kommer att staten redan tidigare genom lag kulturminnesförklarat kyrkobyggnaderna.

Att rätten till kyrkoantikvarisk ersättning lagts fast i lag vittnar om att den betraktas som ytterst viktig för vården av våra kyrkobyggnader, kyrkogårdar och kyrkliga inventarier. Till sin omfattning har den emellertid under den tioårsperiod som gått urholkats rejält genom att den till att börja med senarelades och därefter byggdes upp mycket långsamt.

460 miljoner kronor var det belopp som 1996 bedömdes utgöra Svenska kyrkans merkostnader för den kyrkoantikvariska vården. Det betyder med nuvarande penningvärde cirka 535 miljoner kronor. Senareläggningen av ersättningen och den långsamma upptrappningen har lett till att Svenska kyrkans församlingar redan förlorat cirka 3,5 miljarder kronor.

För innevarande budgetår är den kyrkoantikvariska ersättningen ca 460 miljoner kronor.

Ersättningen skulle prövas igen efter tio år, vilket nu sker. Det är då rimligt att ta hänsyn till den urholkning av ersättningens värde som skett och alltså höja den.

Också skattebefrielsen för prästlönetillgångarna var viktig från ekonomisk synpunkt. Denna skattebefrielse skulle också prövas igen efter tio år.

När det gäller skattebefrielsen för prästlönetillgångarna står det staten fritt att nu fatta ett annat beslut än tidigare. Man markerade redan då att en förnyad prövning skulle ske (även om M och KD – i konstitutionsutskottet uttalade sig för en permanent skattebefrielse). Prästlönetillgångarnas mångsekellånga skattebefrielse, liksom deras unika ursprung får vägas mot en eventuell önskan om likabehandling av Svenska kyrkan, övriga trossamfund och andra organisationer.

Om staten upphäver skattebefrielsen för prästlönetillgångarna bör konsekvensen bli att en motsvarande höjning sker av den kyrkoantikvariska ersättningen. Om så inte sker lever staten inte upp till det tidigare så starkt hävdade kravet på finansiell neutralitet i statkyrkareformen. En avveckling av skattebefrielsen skulle betyda ökade årliga kostnader för Svenska kyrkan med 100-200 miljoner kronor.

En höjning av kyrkoantikvarisk ersättning måste ske. En ovilja från statens sida att stå upp för detta medför allvarliga risker för kulturminnesvården av landets kyrkor.

INGER DAVIDSON

Tidigare statsråd, riksdagsledamot (KD)

CARL GUSTAF VON EHRENHEIM

Tidigare ordförande i Kyrkomötet (M)

SÖREN EKSTRÖM

Tidigare statssekreterare (S) och generalsekreterare i Svenska kyrkan

BERTIL HANSSON

Tidigare statsråd (FP)

CARL AXEL PETRI

Tidigare statsråd, hovrättspresident och ordförande i flera stat-kyrkautredningar

ANDERS SVÄRD

Tidigare riksdagsman och vice ordförande i Svenska kyrkans centralstyrelse (C)